

Original Article (Mixed)

Investigating causal relationships between entrepreneurial education and sustainable employment generation in Islamic Azad Universities in Tehran

Sana Abdulali¹ , Mohammad Naghi Imani Gelepordesari² , Asghar Sharifi²

1- PhD student in Educational Management, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran

2- Assistant Professor, Department of Educational Management, Islamic Azad University, Rudehen Branch, Rudehen, Iran

Receive:

27 September 2023

Revise:

24 October 2023

Accept:

20 December 2023

Keywords:

entrepreneurial education, sustainable employment, organizational changes, supporting infrastructure, legal infrastructure

Abstract

The purpose of this research is to examine the causal relationships between entrepreneurial education and sustainable employment generation in Islamic Azad Universities in Tehran. The current research is applicable in terms of purpose, and descriptive-survey in terms of nature and method. The statistical population of the present study includes 272 members of the Faculty of Humanities of the Islamic Azad University of Tehran. Sampling was done by random cluster. The collection tool in this research includes a researcher-made questionnaire derived from the qualitative method; entrepreneurial education variable includes 3 dimensions (goal, structure and method), and sustainable employment creation variable includes 2 dimensions (organizational and environmental). The reliability of the research was checked and confirmed by Cronbach's alpha criterion in SPSS software. Lisrel software was used to fit the conceptual model of the research. The findings of the research showed that according to the values of the standard coefficients and the significant coefficients of T (above 2.58), it can be said that there are direct relationships between the factors.

Please cite this article as (APA): Abdulali, S., Imani Gelepordesari, M. N., & Sharifi, A. (2024). Investigating causal relationships between entrepreneurial education and sustainable employment generation in Islamic Azad Universities in Tehran. *Management and Educational Perspective*, 6(2), 348-366.

Publisher: Iranian Business Management Association

<https://doi.org/10.22034/jmep.2023.418275.1247>

Corresponding Author: Mohammad Naghi Imani Gelepordesari

Email: imani1348mn@gmail.com

Creative Commons: CC BY 4.0

Extended abstract

Introduction

The research-oriented nature of education in universities is due to the creation of sustainable employment. In fact, one of the important goals of education in universities is to create sustainable employment. Employment is always considered one of the important and fundamental issues of every society and trade, because employment is the main way to earn a living and indirectly affects human life; therefore, in the fast-paced world, the issue of employment has attracted the attention of many policymakers, statesmen and business experts. Today, the cost situation is such that a real worker has to work several tens of hours a week to cover his expenses. But in the meantime, what is sustainable employment? Sustainable employment is a concept that is directly related to job security. In general, sustainable employment can be considered as a job that has a fixed and specific average income and at the level of household expenses (Nam, 2019).

When the expenses of the household or the individual are more than the income from his employment, the person is involved in poverty. In other words, when a person cannot simply meet his needs based on his income, he is practically considered poor (Ahangari & Askaripour Lahiji, 2018). Sustainable employment should have the possibility to have a suitable distance from the poverty line. Of course, with the occurrence of inflation in the economy, costs will increase. Income in sustainable employment should increase in proportion to these costs so that the person is under less pressure from inflation (Moktarband, 2021). Due to the importance of sustainable employment, we should look for sustainable employment; one of the factors affecting sustainable employment is the issue of the educational system. In an efficient and targeted educational system, the trainings are conducted in such a way that these trainings ultimately lead to job creation and income generation. Today, in almost all developed and developing countries, education and promotion of entrepreneurship has a special place at all levels of education, so that innovation in various dimensions of the educational system is the basis for raising a creative and multidimensional generation. Entrepreneurial education is the process of recognizing and discovering opportunities in which a person tries to turn his creativity, risk-taking and ideas into action. Entrepreneurial education means education for the future that is unknown, but this education provides the ability to create investment; however, Most of the studies on entrepreneurship education focus on the fact that entrepreneurial education is the promotion of entrepreneurial attitude, skills and managerial characteristics (Mukesh et al, 2018). Therefore, the researcher tries to answer the question of whether there is a causal relationship between entrepreneurial education and sustainable job creation in the Islamic Azad Universities of Tehran.

Theoretical Framework

Entrepreneurship education

For years, the subject of entrepreneurship in developed countries has attracted the attention of scientists, officials and people, and it has become one of the most popular academic fields. The importance of using entrepreneurship has reached the point where some recognize it as one of the effective factors of production, such as working capital (apart from human power) and introduce it as an economic engine (Suryaman et al, 2023).

Entrepreneurial action refers to the conceptualization and implementation of an idea, process, product, service or a new business. An entrepreneurial agent is a person or a group that takes responsibility for flourishing and starting an entrepreneurial activity. The entrepreneurial process has attitudinal and behavioral components. In terms of attitude, the entrepreneurial

process refers to the desire of an individual or organization to exploit and use new opportunities and create creative change (Loi et al, 2022).

Sustainable employment generation

Job creation was first noticed by economists, and all economic schools have described job creation in their theories since the 16th century. Joseph Schumpeter presented his theory of economic development in 1934, which coincided with the great economic depression, and his opinion about the central role of workers in creating profits was noticed, and for this reason, he was called the "Father of Work". According to him, "the worker is the main driving force in economic development" and the worker's role is "to innovate or create new combinations of materials" (Cohen et al, 2016).

Henry (2023) conducted a research titled "The role of entrepreneurship education among pharmacy students". The results of the study showed that entrepreneurship training for pharmacy students has consequences such as skill improvement, job search, stable employment and self-efficacy.

Norouzzadeh & Vazifeh Damirchi (2022) conducted a research titled "Presenting an ecotourism model with an emphasis on entrepreneurship and sustainable rural employment with a mixed approach". Based on the results of the research, 40 indicators identified for the model, classified in 7 dimensions; Natural potentials, social and cultural factors, ecotourism and facilities infrastructure, educational and promotion factors, economic growth, policy and tourism potentials. The value of Kendall's coordination coefficient in the third round indicated a favorable consensus among the panel members. Confirmatory factor analysis using Amos software showed that all indicators of the ecotourism construct had a high factor loading and were confirmed.

Research methodology

The current research is applicable in terms of purpose, and descriptive-survey in terms of nature and method. The statistical population of the present study includes 272 members of the Faculty of Humanities of the Islamic Azad University of Tehran. Sampling was done by random cluster. The collection tool in this research includes a researcher-made questionnaire derived from the qualitative method, which includes the variable of entrepreneurial education including 3 dimensions (goal, structure and method), and the variable of sustainable employment creation including 2 dimensions (organizational and environmental).

Research findings

SPSS software was used for data analysis and Lisrel software was used to fit the research conceptual model. The findings of the research showed that according to the values of the standard coefficients and the significant coefficients of T (above 2.58), it can be said that there are direct relationships between the factors.

Conclusion

The present study was conducted with the aim of investigating the causal relationships between entrepreneurial education and sustainable employment generation in Islamic Azad Universities in Tehran. The results of this research are in agreement with the results of Henry (2023), Norouzzadeh & Vazifeh Damirchi (2022), Bauman & Lucy (2021), Mohammadzadeh & Yousefi (2021), Boldureanu et al, (2020), Bedragh Nezhad et al, (2022). Bedragh Nezhad et al, (2022) showed in a research that first, entrepreneurship with a break period has a positive and significant effect on employment. Second, economic growth also leads to an increase in the employment rate with a lag period and vice versa. Third, there is a two-way

Granger causality between entrepreneurial activity and employment rate, which indicates a dynamic interaction between entrepreneurship and employment.

According to the present research, the following suggestions are presented:

Improving the knowledge of professors' talent search in order to understand the entrepreneurship characteristics of students by providing training classes for professors

Improving the knowledge of the entrepreneurship ecosystem by inviting prominent entrepreneurship professors and having the professors participate in these classes

Improving the knowledge of the work production of university professors with the supervision of professors in various industries and the job market related to the field of study

علمی پژوهشی (آمیخته)

بررسی روابط علی بین آموزش کارآفرینانه و اشتغال‌زایی پایدار در دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران

ثنا عبدالعلی^۱ ID، محمدنقی ایمانی گله پردسری^۲ ID، اصغر شریفی^۲ ID

۱- دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

۲- استادیار گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران

چکیده

هدف این تحقیق بررسی روابط علی بین آموزش کارآفرینانه و اشتغال‌زایی پایدار در دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران می‌باشد. تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ۲۷۲ نفر از اعضای هیئت علمی علوم انسانی دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران می‌باشد. نمونه‌گیری به صورت تصادفی خوشه‌ای انجام شد. ابزار گردآوری در تحقیق حاضر، شامل پرسشنامه محقق ساخته برگرفته از روش کیفی می‌باشد که متغیر آموزش کارآفرینانه شامل ۳ بعد (هدف، ساختار و روش) و متغیر اشتغال‌زایی پایدار شامل ۲ بعد (سازمانی و محیطی) می‌باشد. پایایی تحقیق با استفاده از معیار آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. جهت برازش مدل مفهومی تحقیق از نرم‌افزار Lisrel استفاده گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد که با توجه به مقادیر ضرایب استاندارد و ضرایب معناداری تی (بالاتر از ۲,۵۸) می‌توان گفت که بین عوامل روابط مستقیم وجود دارد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۰۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۸/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۹

کلید واژه‌ها:

آموزش کارآفرینانه، اشتغال‌زایی پایدار، تغییرات سازمانی، زیرساخت حمایتی، زیرساخت قانونی

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): عبدالعلی، ثنا، ایمانی گله پردسری، محمدنقی، شریفی، اصغر. (۱۴۰۳). بررسی روابط علی بین آموزش کارآفرینانه و اشتغال‌زایی پایدار در دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران. فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش. ۶(۲). ۳۴۸-۳۶۶.

	https://doi.org/10.22034/jmep.2023.418275.1247	ناشر: انجمن مدیریت کسب و کار ایران
		نویسنده مسئول: محمدنقی ایمانی گله پردسری
	Creative Commons: CC BY 4.0	ایمیل: imani1348mn@gmail.com

مقدمه

برای نهادینه کردن نظام پژوهشی در آموزش عالی، توجه به شناخت از محوریت پژوهش بسیار مهم است و در واقع، زمینه با ارزشی را برای دستیابی، روشن ساختن و کاربست مفاهیم علمی برای دانشجویان فراهم می‌کند (Darabi et al, 2019). بهره‌گیری از این روش دانشجویان را در محیط پژوهشی قرار می‌دهد؛ محیطی که در آن فرآیند آموزش و یادگیری مبتنی بر پژوهش و است و طی این فرآیند دانشجویان نسبت به آنچه مشاهده و کشف می‌کنند، بازخورد نشان می‌دهند. این کار باعث می‌شود تا در رمواعی، جهت خود را تغییر دهند و پرسشهای جدید بپرسند، چالش‌ها و تناقضات را کشف کنند و در پی چشم اندازهای جدید و پر کردن شکاف اطلاعاتی خود باشند (Radulescu et al, 2020).

پژوهش محور بودن آموزش در دانشگاهها به دلیل ایجاد اشتغال پایدار است. در واقع یکی از اهداف مهم آموزش در دانشگاهها ایجاد اشتغال پایدار است. اشتغال همواره یکی از موارد مهم و اساسی هر جامعه و صنفی به شمار می‌رود، چرا که اشتغال اصلی‌ترین راه کسب معیشت آدمی است و به شکل غیر مستقیم بر زندگی بشر تأثیر گذار است؛ بنابراین در جهان پرشتاب مسئله اشتغال توجه بسیاری از سیاستگذاران، دولتمردان و کارشناسان را به خود جلب نموده است. امروز وضعیت هزینه‌ها به اندازه‌ای است که یک شاغل واقعی باید چند ده ساعت در هفته کار کند تا بتواند هزینه‌های خودش را برساند. اما در این بین اشتغال پایدار چیست؟ اشتغال پایدار مفهومی است که ارتباط مستقیم با امنیت شغلی دارد. به طور کلی اشتغال پایدار را می‌توان شغلی دانست که میانگین درآمد ثابت و مشخصی و در سطح هزینه‌های خانوار داشته باشد (Nam, 2019).

وقتی هزینه‌های خانوار یا فرد بیش از درآمد حاصل از اشتغال او باشد، فرد درگیر فقر شده است. به معنی دیگر وقتی فرد نتواند به سادگی بر اساس درآمد خود مایحتاج خود را تأمین کند، عملاً فقیر محسوب می‌شود (Ahangari & Askaripour lahiji, 2018). اشتغال پایدار این امکان را باید داشته باشد که فاصله مناسبی با خط فقر داشته باشد. مسلماً با بروز تورم در اقتصاد، هزینه‌ها افزایش پیدا می‌کند. درآمد در اشتغال پایدار باید متناسب با این هزینه‌ها افزایش داشته باشد تا فرد زیر فشار کمتری از تورم قرار بگیرد (Moktarband, 2021).

با توجه به اهمیت موضوع اشتغال پایدار باید به دنبال اشتغال زایی پایدار باشیم که یکی از عوامل اثرگذار بر اشتغال زایی پایدار، بحث نظام آموزشی است. در یک نظام آموزشی کارآمد و هدفمند نحوه آموزش‌ها به گونه‌ای است که این آموزش‌ها در انتها به ایجاد شغل و درآمدزایی منجر گردد. امروزه تقریباً در تمام کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در همه پایه‌های تحصیلی، آموزش و ترویج کارآفرینی جایگاه ویژه‌ای دارد، به طوری که نوآوری در ابعاد گوناگون نظام آموزشی زمینه‌ساز تربیت و پرورش نسلی خلاق و چندبعدی است. آموزش کارآفرینانه فرآیند تشخیص و کشف فرصت‌ها است که در آن فرد تلاش می‌کند توانایی خلاقیت، ریسک پذیری و ایده‌های خود را به عمل تبدیل کند. آموزش کارآفرینانه یعنی آموزش برای آینده‌ای که نامعلوم است اما این آموزش، توانایی ایجاد سرمایه‌گذاری را فراهم می‌کند اما تمرکز بیشتر بررسی‌ها در مورد آموزش کارآفرینی بر این است که آموزش کارآفرینانه ارتقاء نگرش کارآفرینی، مهارت‌ها و ویژگی‌های مدیریتی است (Mukesh et al, 2018).

در کشور ما نیز این مسئله با توجه به عدم توازن ساختارهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و جمعیتی، نقش و سهم قابل توجهی در میزان استمرار فرایند توسعه بر عهده دارد (Ghazi et al, 2017). بیکاری دانش‌آموختگان آموزش

عالی کشور که مهمترین بخش سرمایه انسانی به شمار می آیند، طبعاً دارای آثار و پیامدهای پیچیده تر و زیانبارتری در حیات اجتماعی کشور خواهد بود (Keykha et al, 2019). نخست به دلیل آنکه سهم قابل توجهی از منابع انسانی و مادی محدود کشور، صرف تربیت این گروه از افراد می شود و دوم اینکه طی دهه های اخیر، به نحوه فزاینده ای سطح پیشرفت و توسعه کشور تحت تأثیر نحوه استفاده از سرمایه انسانی قرار گرفته است و در این میان دانش آموختگان آموزش عالی مظهر و نمونه اعلائی از سرمایه های انسانی کشور محسوب می شوند (Keykha, 2022).

ایجاد اشتغال پایدار در دانشگاه های جدید، رشد و توسعه اشتغال پایدار در دانشگاه های موجود، استفاده از پتانسیل برگزاری رویدادهای علمی خرد و کلان، نوآوری در عرضه انواع خدمات دانشگاهی، نوآوری در فنون و فرایندهای دانشگاهی، نوآوری در سازماندهی امور دانشگاهی و... را می توان در حوزه فعالیت ها و فرصتهای کارآفرینانه دانشگاهی تعریف نمود؛ به بیان دیگر کارآفرینی و دانشگاه به گونه ای صریح با یکدیگر در تعامل اند و الگوی همسازی شکل می دهند که از توسعه دو جانبه شان حمایت می کند که از جمله اهداف این برنامه متعامل، ارتقای عملکرد تجاری اشتغال پایدار در دانشگاه ها و توسعه بخش خصوصی در صنعت دانشگاهی است که توانایی این صنعت را از طریق برنامه ها، رویدادها و توسعه فعالیت های کارآفرینانه ارتقا می بخشد (Hahn et al, 2020).

آنچه در دانشگاه انجام می شود گذراندن درس های تئوری و به ندرت عملی است که با صرف زمان و هزینه های زیاد تحصیلی در انتها فارغ التحصیلانی داریم صرفاً با مدرک تحصیلی و فاقد توانایی و مهارت های لازم برای راه اندازی کسب و کار مرتبط با رشته تحصیلی شان؛ لذا در پژوهش پیشرو به دنبال ارائه الگوی آموزش کارآفرینی در دانشگاه هستیم تا از طریق اکتشاف، استخراج و تحلیل ابعاد و مؤلفه ها و شاخص های مرتبط با کارآفرینی در دانشگاه به اشتغال پایدار و به دنبال آن رفاه فردی و اجتماعی و توسعه اقتصادی و اجتماعی برسیم که در راستای هدفمند شدن کارآفرینی و رسیدن به مزیت رقابتی و انجام هزینه و زمان برای ارائه الگوی آموزشی باید به کارآفرینی استراتژیک نگاه دقیق و ویژه ای داشته باشیم. از این رو محقق تلاش دارد تا به این سؤال که آیا روابط علی بین آموزش کارآفرینانه و اشتغال زایی پایدار در دانشگاه های آزاد اسلامی شهر تهران چگونه است؟ بپردازد.

مبانی نظری و پیشینه

آموزش کارآفرینی

آموزش کارآفرینی سال هاست که موضوع کارآفرینی در کشورهای توسعه یافته مورد توجه دانشمندان، مسئولان و مردم قرار گرفته است و یکی از پر طرفدارترین رشته های دانشگاهی گردیده است اهمیت به کارگیری کارآفرینی به آنجا رسیده است که بعضی آن را یکی از عوامل مؤثر تولید، مانند سرمایه کار (به غیر از نیروی انسانی) شناخته و به عنوان موتور اقتصادی معرفی می کنند (Suryaman et al, 2023).

برخی از محققان معتقدند که به کارآفرینی باید بعنوان یک رفتار نگریند، نه این که چه کسی کارآفرین است. در واقع این گروه از محققان که طرفداران نظریه رفتاری هستند معتقدند که در زمینه آموزش کارآفرینی، ویژگی های کارآفرینی بسیار کم اهمیت تر از مهارت ها و رفتار کارآفرینانه هستند. لذا در جریان آموزش کارآفرینی باید به مهارت های کارآفرینانه توجه نمود (Carpenter & Wilson, 2022). عمل کارآفرینانه به مفهوم سازی و پیاده سازی یک ایده،

فرایند، محصول، خدمت یا یک کسب و کار جدید دلالت دارد. عامل کارآفرینانه فرد یا گروهی است که مسئولیت شکوفاسازی و به بارنشستن عمل کارآفرینانه را بر عهده می‌گیرد. فرایند کارآفرینی داری اجزای نگرشی و رفتاری است. از نظر نگرشی فرایند کارآفرینانه به تمایل یک فرد یا سازمان برای بهره‌گیری و استفاده از فرصت‌های جدید و ایجاد تغییر خلاقانه اشاره دارد (Loi et al, 2022). اهمیت به کارگیری کارآفرینی به آنجا رسیده است که بعضی آن را یکی از عوامل مؤثر تولید، مانند سرمایه کار (به غیر از نیروی انسانی) شناخته و به عنوان موتور اقتصادی معرفی می‌کنند (Suryaman et al, 2023). باید به این نکته اذعان داشت که در دنیای امروز، کارآفرینی حرف اول را می‌زند چراکه می‌تواند به اشتغالزایی پایدار ختم شود. کارآفرینی بر اساس مهارت ورزی است و افراد را بدین منظور آماده می‌سازد.

اشتغال زایی پایدار

اشتغالزایی اولین بار مورد توجه اقتصاددانان قرار گرفت و همه مکاتب اقتصادی از قرن شانزدهم میلادی تاکنون به نحوی اشتغالزایی را در نظریه‌های خود تشریح کرده‌اند. ژوزف شومپتر با ارائه نظریه توسعه اقتصادی خود در سال ۱۹۳۴ که همزمان با دوران رکود بزرگ اقتصادی بود، موجب شد تا نظر او در خصوص نقش محوری شاغلین در ایجاد سود، مورد توجه قرار گیرد و به همین دلیل وی را «پدر کار» لقب داده‌اند. از نظر وی «شاغل نیروی محرکه اصلی در توسعه اقتصادی است» و نقش شاغل عبارت است از «نوآوری یا ایجاد ترکیب‌های تازه از مواد» (Cohen et al, 2016).

افزایش اشتغال و پایین آوردن نرخ بیکاری از طریق افزایش رشد اقتصادی بدست آید. با بررسی اجمالی رشدهای اقتصادی دهه‌های گذشته می‌توان دریافت که رشد اقتصادی الزاماً در ایران به کاهش نرخ بیکاری منتج نگردیده است و پایدار نبودن رشد اقتصادی طی چند دهه گذشته و همچنین تمرکز بر صنایع بزرگ و نبود استراتژی توسعه صنعتی دلایل اصلی این اتفاق بوده است. ایجاد اشتغال برای افراد جامعه بخصوص جوانان در تمام جوامع یکی از دغدغه‌های اصلی حاکمان و زمامداران می‌باشد. در جوامعی همانند کشورمان که نسبت نیروی کار جوان به سایر افراد دارای وضعیت بسیار طلایی می‌باشد و کم نظیر است و این نسبت خود می‌تواند عامل اصلی پیشرفت و افزایش سرانه تولید ناخالص ملی باشد. نه تنها برای ما یک فرصت بینظیر است بلکه در سایه عدم توجه به این مهم و مغفول ماندن برنامه‌ریزی‌های مرتبط با این موضوع به یک تهدید تبدیل گشته است و لذا در این فرصت بسیار محدودی که این پیک جوان به جامعه پیر تبدیل گردد می‌بایست بی‌درنگ کلیه قوا و مخصوصاً دولت استراتژیهای صنعتی کشور را تعیین و برنامه عملیاتی در راستای اشتغال زایی را تعریف و اجرایی نمایند (Ram et al, 2022).

امروزه رقابت در دانشگاه‌ها علاوه بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی به تولید فناوری و کارآفرینی نیز باز می‌گردد؛ در دانشگاه‌ها واحدهای رشد به منظور ایجاد امکانات برای فعالیت‌های خلاقانه دانشجویان راه‌اندازی و پارک‌های علم و فناوری نیز در نقاط مختلف کشور به‌منظور تجاری‌سازی دستاوردهای فناورانه ایجاد شده است؛ ولی این نهادها نیز درگیر بوروکراسی شده و از گام‌های اولیه در راه توسعه فناوری فراتر نرفته‌اند. چه عواملی را می‌توان به‌عنوان عامل بازدارنده ذکر کرد؟ بدون تردید برای موفقیت یک ایده نوآورانه از پژوهش و نوآوری تا تبدیل آن به یک محصول و تجاری‌سازی آن یک اکوسیستم ویژه مورد نیاز است که در توسعه چنین اکوسیستمی چندان توفیق نداشته‌ایم. مهم‌ترین عامل این عدم موفقیت از یکسو ضعف بخش خصوصی و تسلط بخش‌های دولتی و شبه‌دولتی بر اقتصاد است. از سوی

دیگر امروزه علم و فناوری و اقتصاد در یک چرخه جهانی معنا پیدا می‌کند و نمی‌توان با حجم بازار کوچک و با درون‌زایی انتظار تحولی بزرگ داشت (Salehi et al, 2020).

پیشینه پژوهش

(Henry, 2023)، پژوهشی با عنوان "نقش آموزش کارآفرینی در بین دانشجویان داروسازی" انجام داد. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که آموزش کارآفرینی برای دانشجویان داروسازی، پیامدهایی همچون، ارتقای مهارت، کارایی، اشتغال پایدار و خودکارآمدی را به دنبال دارد.

(Norouzzadeh & Vazifeh Damirchi, 2022)، پژوهشی را با عنوان "ارائه مدل بوم‌گردی با تأکید بر کارآفرینی و اشتغال پایدار روستایی با رویکرد آمیخته"، انجام دادند. بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، ۴۰ شاخص شناسایی شده برای مدل، در ۷ بُعد؛ پتانسیل‌های طبیعی، عوامل اجتماعی و فرهنگی، زیرساخت‌ها و تسهیلات بوم‌گردی، عوامل آموزشی و ترویجی، رشد اقتصادی، سیاست‌گذاری و پتانسیل‌های گردشگری طبقه‌بندی شدند. مقدار ضریب همابستگی کندال در دور سوم بیانگر اتفاق نظر مطلوب میان اعضای پانل بود. تحلیل عاملی تأییدی که با استفاده از نرم‌افزار آموس انجام گرفت، نشان داد تمامی شاخص‌های سنجش سازه‌ی بوم‌گردی دارای بار عاملی بالایی بوده و مورد تأیید قرار گرفتند.

(Bedragh Nezhad et al, 2022)، در پژوهشی با عنوان "بررسی رابطه بین کارآفرینی، رشد اقتصادی و اشتغال؛ رویکرد خودرگرسیون برداری پانل" انجام دادند. نتایج تجربی حاکی از آن است که نخست، کارآفرینی با یک دوره وقفه، بر اشتغال اثر مثبت و معناداری دارد. دوم، رشد اقتصادی نیز افزایش نرخ اشتغال را با یک دوره تأخیر به همراه دارد و برعکس. سوم اینکه، بین فعالیت کارآفرینی و میزان اشتغال علیت گرنجری دوطرفه وجود دارد، که بیانگر تعامل پویا بین کارآفرینی و اشتغال است. با این حال، ارتباط بین کارآفرینی و رشد اقتصادی (و بالعکس) در کشورهای مورد بررسی معنادار نبوده است که این موضوع ناشی از محیط اقتصاد کلان در اقتصادهای نوظهور و نیز بیشتر بودن کارآفرینان کوچک مقیاس، غیررسمی، خوداشتغال و اغلب غیرمولد در مقایسه با تعداد کارآفرینان مولد در این گروه از کشورها می‌باشد.

(Abdzadeh et al, 2022)، در پژوهشی با عنوان "نیمرخ کارآفرینی دانشکده‌های علوم ورزشی ایران و ارائه مدل اشتغال و کارآفرینی"، انجام دادند. نتایج بررسی ۱۱ مؤلفه کارآفرینی (چشم‌انداز، مأموریت و راهبرد دانشکده، حاکمیت و اداره دانشکده، ساختار و طرح سازمانی، چندرشته‌ای بودن، فرارشته‌ای بودن، قدرت نفوذ و استفاده از منابع متنوع، مدیریت ذی‌نفعان و ارزش‌های جامعه، دانش‌آموختگان، انتقال دانش، مرکز رشد، تأمین مالی، مخاطرات در دانشکده، بین‌المللی‌سازی و آموزش کارآفرینانه و آموزش) نشان می‌دهد که وضعیت کارآفرینی و اشتغال در دانشکده‌های علوم ورزشی در سطح مطلوبی نیست. دانشجویان متناسب با نیازهای بازار کار حوزه تربیت بدنی، آموزش نمی‌بینند. با توجه به اینکه از لحاظ ۱۱ شاخص استاندارد، وضعیت اشتغال و کارآفرینی در دانشکده‌های علوم ورزشی در سطح پایینی است، ضرورت دارد که به مؤلفه‌های کارآفرینی در برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی در دانشکده‌ها بیشتر توجه شود تا دانشجویان تربیت بدنی با رویکرد آموزشی کارآفرینانه بتوانند پس از فارغ‌التحصیلی به‌عنوان کارآفرین در حوزه کسب و کار ورزش وارد شوند.

(Rauf et al, 2021)، پژوهشی را با عنوان "آموزش کارآفرینی بر اساس بینش محیطی: فرصت‌ها و چالش‌ها در عصر عادی جدید"، انجام دادند. این محصول برای مقابله با چالش‌های کارآفرینی مبتنی بر فناوری و رسانه‌های اجتماعی و ایجاد فرصت‌هایی در زمان همه‌گیری با کار در خانه است. همچنین، کارآفرینان باید دارای نگرش‌ها و ارزش‌های کارآفرینانه باشند که از آموزش کارآفرینی حمایت می‌کند. آموزش کارآفرینی با پشتیبانی از مهارت‌ها و فناوری اطلاعات، سیاست‌های دولت مانند برنامه‌های درسی، مدل‌های یادگیری مشارکتی مبتنی بر رسانه‌های اجتماعی، استفاده از برنامه‌های کاربردی در کارآفرینی و همچنان حمایت از دولت در غلبه بر همه‌گیری با انجام کارآفرینی، رعایت پروتکل‌های بهداشتی و سبک زندگی سالم.

(Bauman & Lucy, 2021)، پژوهشی را با عنوان "افزایش آموزش کارآفرینی: توسعه شایستگی‌ها برای موفقیت"، انجام دادند. در پژوهش آن‌ها آمده است که با توجه به تغییر محیط کارآفرینی، مریدان باید دائماً فرآیند آموزشی، رویه‌ها و برنامه درسی را تنظیم کنند تا بهترین نتایج را برای کارآفرینان آینده تضمین کنند. بازار رقابتی در آموزش عالی انگیزه‌ای برای جذب کارآفرینان از طریق برنامه‌هایی فراهم می‌کند که مرتبط هستند و به بهترین نحو موفقیت سرمایه‌گذارانی جدید را تضمین می‌کنند. همانطور که محیط کارآفرینی تغییر کرده است، انتظارات از برنامه‌های آموزشی نیز تغییر کرده است. این مقاله مروری برخی از شایستگی‌های کارآفرینی مورد نیاز برای راه‌اندازی موفقیت‌آمیز یک تلاش تجاری و سطح فعلی مهارت‌های فارغ‌التحصیلان اخیر برای برنامه‌های تجاری و کارآفرینی را شناسایی می‌کند. این مقاله همچنین پیشنهادهایی را برای رویکردهای جدید در فرصت‌های آموزشی ارائه می‌کند که با تغییرات در محیط کسب‌وکار در غرب میانه ایالات متحده سازگار می‌شوند.

(Mohammadzadeh & Yousefi, 2021)، در پژوهشی با عنوان "بررسی شرایط کارآفرینی و اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان رشته هنر و صنایع فلز دانشگاه هنر اسلامی تبریز" انجام دادند. نتایج این تحقیق نشان داد که دهد بیشتر دانشجویان بعد از فراغت از تحصیل وارد بازار کار می‌شوند که بسته به فعالیت‌های فردی و شرایط ارائه و فروش آثار درآمدهای متغیری دارند. موانع شغلی در این رشته دو دسته‌اند: دسته اول مربوط به فعالیت‌های هنرمند است که می‌تواند آن را بهبود بخشد و دسته دوم از اختیار آنان خارج است و شرایط اقتصادی بازار و جامعه در آن دخیل هستند.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع توصیفی-پیمایشی می‌باشد. همچنین از نظر ماهیت و روش، همبستگی است؛ زیرا رابطه بین دویا چند متغیر را بررسی می‌کند. جامعه آماری مورد پژوهش حاضر کلیه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران بودند. حجم نمونه پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تعداد پارامترهای برآورد شده در مدل ۲۸۲ عضو هیئت علمی در دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران بود که پرسشنامه در میان این افراد توزیع شد که ۱۰ پرسشنامه به دلیل ناقص بودن کنار گذاشته شد و عملیات آماری بر روی ۲۷۲ آزمودنی صورت گرفت. روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش به دلیل پراکندگی جغرافیایی دانشگاه‌ها و دانشکده‌های دانشگاه‌ها در دانشگاه آزاد اسلامی شهر تهران تصادفی خوشه‌ای مرحله‌ای بود. بدین صورت که از بین دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران تعداد ۴ دانشگاه؛ از هر دانشگاه سه دانشکده؛ از هر دانشکده سه رشته به طور تصادفی انتخاب شد و

در نهایت پرسشنامه بین ۷ عضو هیئت علمی در هر رشته توزیع شد. ابزار گردآوری اطلاعات پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته برگرفته از روش کیفی می‌باشد. روش گردآوری داده‌ها، ترکیبی از روش میدانی و کتابخانه‌ای می‌باشد. داده‌های مربوط به مبانی نظری این تحقیق از طریق مطالعه منابع اسنادی و کتابخانه‌ای شامل مقالات، کتب مرتبط فارسی و انگلیسی استفاده شد. پس از بررسی مبانی نظری و مرور ادبیات و مصاحبه با متخصصان اقدام به طراحی پرسشنامه کرده و داده‌های لازم با استفاده از این ابزار گردآوری شد. جهت ارزیابی اعتبار سازه‌ای طیف‌ها، ضمن استناد به مبانی نظری تحقیق از تحلیل عاملی نیز استفاده شد و برای آزمون از آمار استنباطی در نرم‌افزار SPSS استفاده شد. سپس جهت برازش مدل مفهومی تحقیق از نرم‌افزار Lisrel استفاده گردید.

جهت گردآوری داده‌های مربوط به متغیر آموزش کارآفرینانه در دانشگاه‌های آزاد اسلامی از پرسشنامه محقق ساخته که شامل ۵۱ گویه می‌باشد، استفاده شده است. بر این اساس متغیر آموزش کارآفرینانه شامل ۳ بعد: ۱) هدف (دانش کارآفرینی ۵ سؤال؛ نگرش کارآفرینی ۷ سؤال؛ مهارت کارآفرینی ۶ سؤال)، ۲) ساختار (محتوای کارآفرینی ۵ سؤال؛ حمایت کارآفرینی ۵ سؤال؛ استاد کارآفرین ۷ سؤال) ۳) روش (مبتنی بر انتقال مستقیم ۶ سؤال؛ مبتنی بر تعامل ۴ سؤال؛ مبتنی بر مساله محوری ۵ سؤال) می‌باشد؛ که جهت سنجش و تحلیل فرضیه‌ها استفاده شد و براساس طیف ۵ عاملی لیکرت موردبررسی قرار گرفت.

جهت گردآوری داده‌های مربوط به متغیر اشتغالزایی پایدار در دانشگاه‌های آزاد اسلامی از پرسشنامه محقق ساخته که شامل ۳۰ گویه می‌باشد، استفاده شده است. بر این اساس متغیر اشتغالزایی پایدار شامل ۲ بعد: ۱) سازمانی (مدیریت ۵ سؤال؛ تغییرات سازمانی در دانشگاه ۵ سؤال؛ زیرساخت‌های سازمانی ۶ سؤال)، ۲) محیطی (زیرساخت‌های حمایتی ۶ سؤال؛ زیرساخت‌های قانونی ۴ سؤال؛ ویژگی بازار ۶ سؤال) می‌باشد؛ که جهت سنجش و تحلیل فرضیه‌ها استفاده شد و براساس طیف ۵ عاملی لیکرت موردبررسی قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

برای پاسخ به سؤال پژوهش که به بررسی روابط علی بین آموزش کارآفرینانه و اشتغال‌زایی پایدار در دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران می‌پردازد از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. قبل از اجرای مدل‌سازی معادلات ساختاری، با توجه به اینکه مقیاس اندازه‌گیری فاصله‌ای بود و همچنین توزیع داده‌ها نرمال بود از آزمون‌های پارامتریک مناسب از جمله آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید که نتایج این آزمون در جدول (۱) آورده شده است.

جدول ۱. همبستگی بین عوامل

اشتغال زایی پایدار در دانشگاه‌های آزاد اسلامی							همبستگی	آموزش کارآفرینانه در دانشگاه‌های آزاد اسلامی
محیطی			سازمانی					
ویژگی بازار	زیرساخت قانونی	زیرساخت حمایتی	زیرساخت‌های سازمانی	تغییرات سازمانی در دانشگاه	مدیریت			
**۰,۵۵۶	**۰,۵۵۴	**۰,۵۳۴	**۰,۵۷۰	**۰,۵۶۲	**۰,۵۸۸			
۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	سطح معناداری		

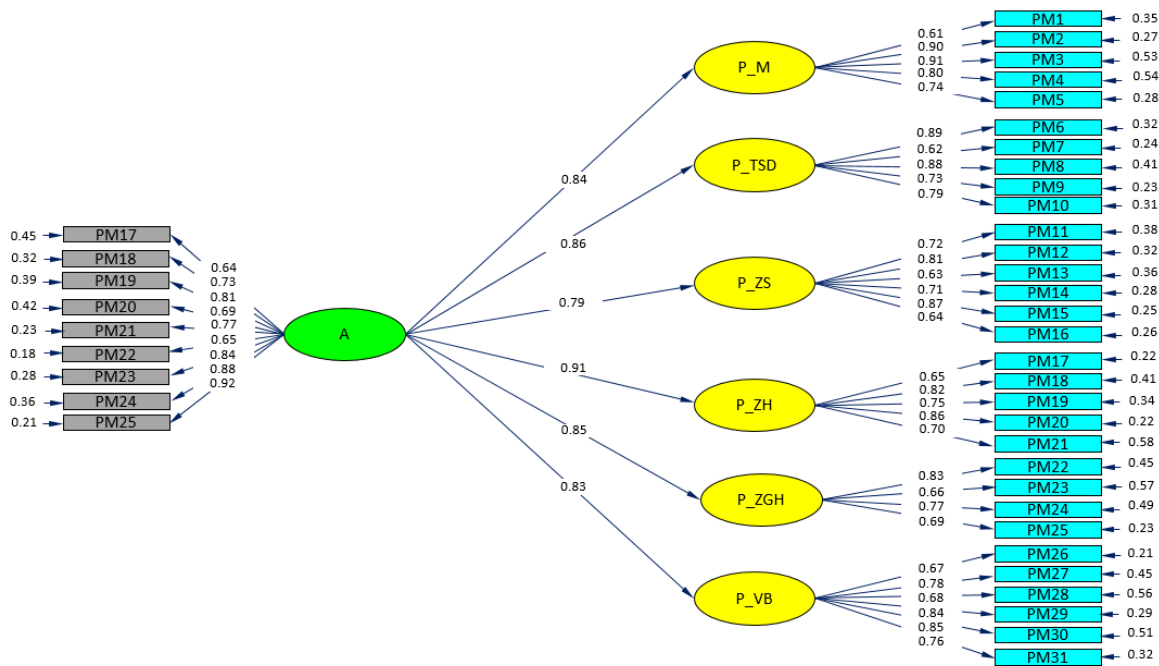
همان‌طور که از جدول (۱) مشخص است، علامت ** نشان‌دهنده وجود همبستگی بین متغیرهای پژوهش در سطح ۰,۰۱ را نشان می‌دهد. یعنی، بین متغیرها رابطه مستقیم وجود دارد. قبل از مدلسازی معادلات ساختاری ابتدا مدل اندازه‌گیری (تحلیل عاملی تاییدی) به منظور بررسی روابط بین متغیرهای آشکار و پنهان برای هر یک از سازه‌ها آورده شده است. در روش‌شناسی مدل معادلات ساختاری، ابتدا لازم است تا روایی سازه مورد مطالعه قرار گرفته تا مشخص شود شاخص‌های انتخاب شده برای اندازه‌گیری متغیرهای موردنظر خود از دقت لازم برخوردار هستند. برای این منظور، از تحلیل عاملی تاییدی، استفاده می‌شود. به این شکل که بار عاملی هر شاخص با متغیر خود دارای مقدار تی بالاتر از ۱,۹۶ باشد؛ در این صورت، این شاخص از دقت لازم برای اندازه‌گیری آن سازه یا متغیر مکنون برخوردار است. در جداول زیر، مقادیر بار عاملی برای آیتم‌های هر متغیر مکنون آورده شده است. مدل پدیده محوری توسط ۱۹ شاخص اندازه‌گیری می‌شود. برآوردهای پارامتر استاندارد شده در شکل زیر نشان می‌دهد که همه شاخص‌ها از لحاظ آماری معناداری هستند و بارهای عاملی آن در سطح بالایی قرار دارند. بررسی نتایج شاخص‌های برازش حاکی از برازش مناسب مدل می‌باشد.

جدول ۲. گویه‌های تأیید شده پدیده محوری

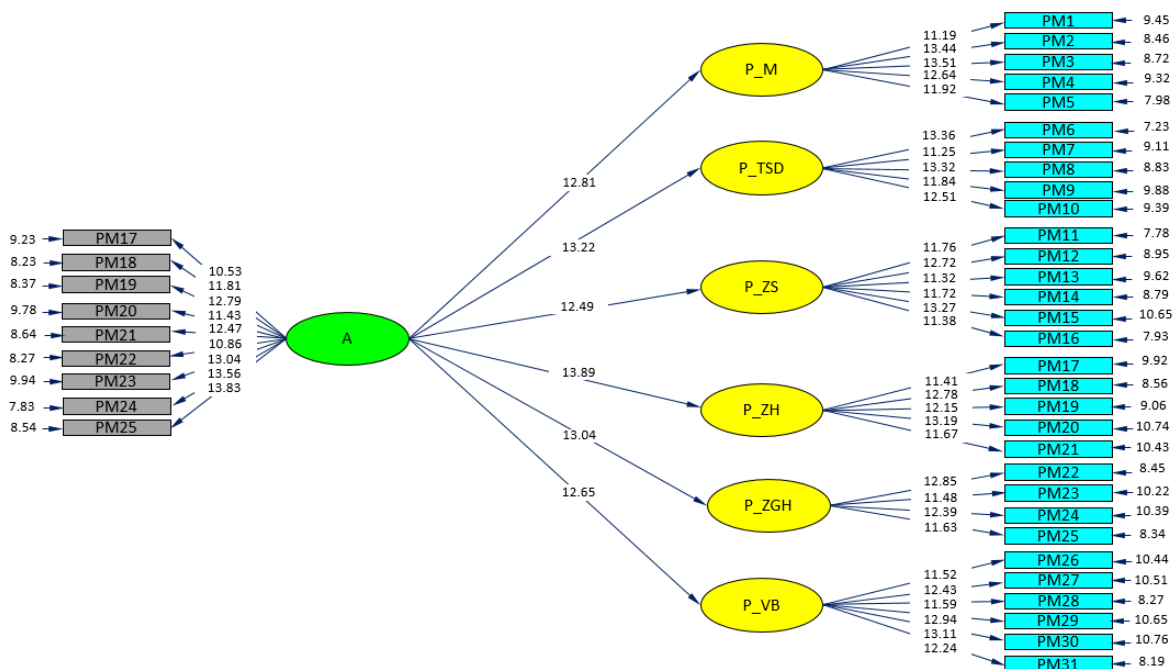
مؤلفه	برچسب	گویه	برچسب گویه	بارهای عاملی	مقدار تی	وضعیت گویه
مدیریت	P_M	۱	PM1	۰,۷۹	۲۰,۱۹	تأیید شد
		۲	PM2	۰,۸۵	۲۲,۴۱	تأیید شد
		۳	PM3	۰,۶۲	۱۶,۲۱	تأیید شد
		۴	PM4	۰,۸۳	۲۰,۹۶	تأیید شد
		۵	PM5	۰,۷۴	۱۸,۸۴	تأیید شد
تغییرات سازمانی در دانشگاه	P_TSD	۶	PM6	۰,۷۸	۱۹,۷۶	تأیید شد
		۷	PM7	۰,۸۱	۲۰,۵۵	تأیید شد
		۸	PM8	۰,۶۴	۱۶,۳۲	تأیید شد
		۹	PM9	۰,۸۳	۲۰,۹۶	تأیید شد

تأیید شد	۱۶,۰۳	۰,۶۱	PM10	۱۰	P_ZS	زیرساخت‌های سازمانی
تأیید شد	۱۶,۲۴	۰,۶۳	PM11	۱۱		
تأیید شد	۱۶,۹۳	۰,۶۶	PM12	۱۲		
تأیید شد	۱۸,۶۳	۰,۷۳	PM13	۱۳		
تأیید شد	۱۶,۵۴	۰,۶۵	PM14	۱۴		
تأیید شد	۱۸,۵۱	۰,۷۲	PM15	۱۵		
تأیید شد	۱۹,۴۳	۰,۷۶	PM16	۱۶	P_ZH	زیرساخت‌های حمایتی
تأیید شد	۲۲,۶۳	۰,۸۸	PM17	۱۷		
تأیید شد	۱۷,۰۵	۰,۶۷	PM18	۱۸		
تأیید شد	۱۹,۳۷	۰,۷۵	PM19	۱۹		
تأیید شد	۲۰,۷۴	۰,۸۲	PM20	۲۰	P_ZGH	زیرساخت‌های قانونی
تأیید شد	۲۲,۷۸	۰,۹۱	PM21	۲۱		
تأیید شد	۱۷,۳۲	۰,۶۸	PM22	۲۲		
تأیید شد	۱۹,۵۲	۰,۷۷	PM23	۲۳	P_VB	ویژگی بازار
تأیید شد	۲۲,۴۸	۰,۸۶	PM24	۲۴		
تأیید شد	۲۲,۹۵	۰,۹۲	PM25	۲۵		
تأیید شد	۲۲,۷۱	۰,۸۹	PM26	۲۶		
تأیید شد	۱۷,۸۶	۰,۶۹	PM27	۲۷		
تأیید شد	۲۳,۰۸	۰,۹۳	PM28	۲۸		
تأیید شد	۱۸,۱۱	۰,۷۰	PM29	۲۹	P_VB	
تأیید شد	۲۲,۵۴	۰,۸۷	PM30	۳۰		
تأیید شد	۱۸,۲۷	۰,۷۱	PM31	۳۱		

همه شاخص‌ها دارای آماره تی بزرگ‌تر از ۱,۹۶ بودند؛ بنابراین، هیچ کدام از شاخص‌ها از مدل حذف نمی‌شوند. از طرفی، بارهای عاملی، شاخصی که بیشترین بار عاملی را داشته باشد، در اندازه‌گیری متغیر مربوطه سهم بیشتری دارد و شاخصی که ضرایب کوچک‌تری داشته باشد سهم کمتری را در اندازه‌گیری سازه مربوطه ایفا می‌کند. به منظور بررسی روابط علی بین متغیرها از مدل معادلات ساختاری استفاده می‌شود. شکل‌های (۱) و (۲) نمودار مسیر برازش شده به داده‌ها را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل اصلی در حالت ضرایب استاندارد

شکل ۲. مدل اصلی در حالت معناداری ضرایب

همان‌طور که در شکل‌های (۱) و (۲) نشان داده شده است، کلیه مقادیر پارمترهای مربوط به مدل به همراه بارهای عاملی و ضرایب مسیر نشان داده شده است. با توجه به مقادیر ضرایب استاندارد و ضرایب معناداری تی به دست آمده در شکل‌های بالا (مقادیر تی بالاتر از ۲٫۵۸) می‌توان چنین استنباط کرد که بین عوامل روابط مستقیم وجود دارد. خروجی‌های الگو در جدول زیر مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۳. گزیده‌ای از شاخص‌های برازش مهم مدل ترسیمی

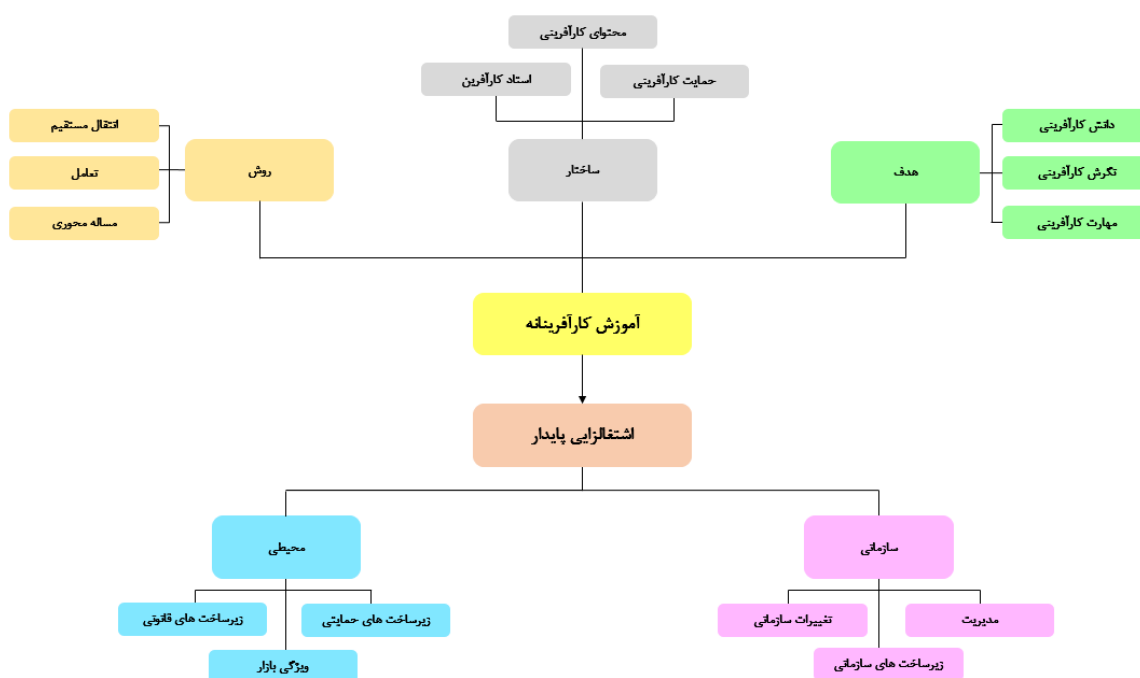
شاخص	نام شاخص	اختصار	مقدار	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش مطلق	سطح تحت پوشش (کای اسکوتر)	-	۱۵۲۹,۹۴	
	شاخص نیکویی برازش	GFI	۰,۹۷	بزرگ‌تر از ۰,۹
شاخص‌های برازش تطبیقی	شاخص نیکویی برازش اصلاح شده	AGFI	۰,۹۳	بزرگ‌تر از ۰,۹
	شاخص برازش تطبیقی	CFI	۰,۹۶	بزرگ‌تر از ۰,۹
شاخص‌های برازش مقتصد	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	۰,۰۷۸	کمتر از ۰,۱

همانگونه که مشاهده می‌شود شاخص‌های برازش الگو در وضعیت مطلوبی قرار گرفته است. در جدول (۴)، ضرایب مسیر به همراه مقادیر معناداری آورده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، همه مسیرها مورد پذیرش قرار گرفته شده است.

جدول ۴. ضرایب مسیر، مقادیر معناداری و وضعیت آن‌ها

وضعیت	مقدار تی	ضریب مسیر	مسیر	
			←	مدیریت
تأیید شد	۱۲,۸۱	۰,۸۴	←	مدیریت
تأیید شد	۱۳,۲۲	۰,۸۶	←	تغییرات سازمانی در دانشگاه
تأیید شد	۱۲,۴۹	۰,۷۹	←	زیرساخت سازمانی
تأیید شد	۱۳,۸۹	۰,۹۱	←	زیرساخت حمایتی
تأیید شد	۱۳,۰۴	۰,۸۵	←	زیرساخت قانونی
تأیید شد	۱۲,۶۵	۰,۸۳	←	ویژگی بازار

در نهایت بر اساس شاخص‌ها و مؤلفه‌های شناسایی شده که بر اساس مستندات پژوهشی و مصاحبه با خبرگان در روش کیفی الگوی مفهومی پژوهش به صورت شکل زیر ارائه می‌گردد:

شکل ۳. الگوی نهایی پژوهش

نتیجه گیری و پیشنهادها

در دنیای امروز، آموزش کارآفرینانه بصورت جدی مطرح شده است و در حال حاضر به یکی از مهم ترین و گسترده ترین فعالیت دانشگاه های مختلف جهان تبدیل شده است به نحوی که برنامه های دانشگاهی مبتنی بر کارآفرینی و اشتغالزایی طراحی می شود. این نکته حائز اهمیت است که هر فردی که بتواند تصمیم بگیرد، می تواند کارآفرین شدن و رفتار کارآفرینانه را بیاموزد. گرچه کارآفرینان با ویژگی های شخصیتی معینی مانند تیزهوشی و انرژی زیاد به دنیا می آیند، اما این مشخصات را بوسیله آموزش، توسعه می دهند. پرورش و آموزش یک فرد کارآفرین از طریق تجمیع مهارت های مربوط، دانش فنی، تجربه و سال ها تلاش حاصل. نتایج پژوهش نشان داد با توجه به مقادیر ضرایب استاندارد و ضرایب معناداری تی به دست آمده در شکل های بالا (مقادیر تی بالاتر از ۲,۵۸) می توان چنین استنباط کرد که بین عوامل روابط مستقیم وجود دارد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش (Henry, 2023)، (Norouzzadeh & Vazifeh, 2020)، (Damirchi, 2022)، (Bauman & Lucy, 2021)، (Mohammadzadeh & Yousefi, 2021)، (Boldureanu et al, 2020)، (Bedragh Nezhad et al, 2022)، مطابقت دارد. نتایج نشان می دهد که اساتید دانشگاه آزاد که مورد تحقیق در این پژوهش بودند، وظیفه سنگینی بر دوش دارند. ایشان باید دانش، مهارت و نگرش کارآفرینی را در دانشگاه ارتقا دهند. بدین منظور باید خود دارای این دانش باشند و تلاش کنند تا دانش را به دانشجویان منتقل نمایند. همچنین نگرش مثبتی نسبت به آینده کارآفرینی داشته باشند و بدانند که آینده از آن کارآفرینان است. از طرف دیگر، مهارت کارآفرینی جزء اصلی زندگیشان باشد و این مهارت را تا حدی به دانشجویان نیز منتقل کنند. علاوه بر دانش و مهارت و نگرش، باید به بعد ساختار نیز توجه شود. ساختار به محتوا، حمایت و وظیفه استادی اشاره دارد. استاد کارآفرین همواره بدنبال پاسخ دادن به تغییر و بهره برداری از آن بعنوان یک فرصت است. فرصت، محور بسیاری از تعاریف فعلی کارآفرینی است؛

یک فرصت یعنی فرصت خلق ارزش. کارآفرینان بجای مشکلات ایجاد شده توسط تغییرات، احتمالات موفقیت در کارها را مورد ملاحظه قرار می دهند. بطور کلی استیونسون، کارآفرینی را فرایند خلق ارزش، همراه با منابعی منحصر بفرد جهت بهره برداری از یک فرصت می داند. تداوم حیات و بقاء سازمانها نیازمند یافتن راه حل ها و روش های جدید مقابله با مشکلات است که به نوآوری، خلق محصولات، فرآیندها و روش های جدید بستگی زیادی دارد. (Boldureanu et al, 2020) در پژوهشی بیان کردند که در مؤسسات آموزش عالی، یادگیری کارآفرینی بر اساس الگوهای نقش کارآفرینی موفق ممکن است آموزش برای توسعه پایدار را ارتقا دهد. چندین دیدگاه نظری، مانند نظریه سرمایه انسانی، نظریه خودکارآمدی کارآفرینانه و نظریه خودتعیین گری، استدلال می کنند که آموزش کارآفرینی با مقاصد کارآفرینی دانش آموزان همبستگی مثبت دارد، زیرا دانش و مهارت های کافی را فراهم می کند و آنها را برای توسعه انگیزه می دهد. مشاغل کارآفرینی در برنامه های آموزش کارآفرینی، قرار گرفتن در معرض مدل های کارآفرینی موفق می تواند عامل مهمی برای تحریک اعتماد دانش آموزان به توانایی شان برای راه اندازی یک کسب و کار و برای بهبود نگرش آنها نسبت به کارآفرینی باشد. (Bedragh Nezhad et al, 2022) در پژوهشی نشان داد که نخست، کارآفرینی با یک دوره وقفه، بر اشتغال اثر مثبت و معناداری دارد. دوم، رشد اقتصادی نیز افزایش نرخ اشتغال را با یک دوره تأخیر به همراه دارد و برعکس. سوم اینکه، بین فعالیت کارآفرینی و میزان اشتغال علیت گرنجری دوطرفه وجود دارد، که بیانگر تعامل پویا بین کارآفرینی و اشتغال است.

با توجه به پژوهش حاضر پیشنهادات زیر ارائه می گردد:

ارتقای دانش استعدادیابی اساتید به منظور درک و ویژگی کارآفرینی در دانشجویان با ارائه کلاسهای آموزشی برای اساتید ارتقای دانش اکوسیستم کارآفرینی با دعوت از اساتید برجسته کارآفرینی و شرکت دادن اساتید در این کلاسها ارتقای دانش تولید کار اساتید دانشگاه با سرکشی اساتید در صنایع مختلف و بازار کاری مرتبط با رشته تحصیلی دانش تیم محوری به منظور ترغیب برای ارتقای فرهنگ کارآفرینی و اراده پروژه های تیم محور در بین دانشجویان و اساتید

القای نیاز به موفقیت و اجرای کلاس های هوش مالی و موفقیت در دانشگاه

ارائه محتوای مرتبط با کارآفرینی به صورت تئوری و عملی در دانشگاه و کنار زدن طرح درسهای قدیمی و نامرتب ارائه فرصتهای پژوهشی در قالب فرصتهای کارآفرینانه در دانشگاه و تعامل با صنایع مختلف برای حمایت از طرحهای دانشجویی

حمایت همه جانبه مدیران دانشگاهی و ارائه امکانات لازم برای کارآفرینی در دانشگاه و تولید محتوای مورد نیاز استفاده از استاد ماهر برای پرورش دانشجوی کارآفرینی و استفاده از صنعتگران با تجربه حتی بدون تحصیلات آکادمیک در دانشگاه

Reference

- Ahangari, A., & askaripour lahiji, H. (2018). Measurement of Poverty Indicators to Urban Families of Gilan Province. Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development), 12(4), 113-130. doi: 10.22055/qjds.2018.13682. (In Persian).
- Abdzadeh, F., & Kashef, S. M., & Boroumand, M., & Fattahpourmarandi, M. (2022). Entrepreneurship profile of sport sciences faculties of Iran and offering an Employment and

- Entrepreneurship model. *Sport Management Journal*, 13(4), 1127-1155. doi: 10.22059/jsm.2020.297660.2410. (In Persian).
- Badraghnezhad, A., & Mohammadi Khyareh, M., & Adabi Firouzjaee, B. (2022). Investigating the relationship between entrepreneurship, economic growth and employment; panel VAR approach. *Journal of Econometric Modelling*, 7(1), 123-153. doi: 10.22075/jem.2022.25702.1680. (In Persian).
- Bauman, A., & Lucy, C. (2021). Enhancing entrepreneurial education: Developing competencies for success. *The International Journal of Management Education*, 19(1), 100293. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2019.03.005>
- Boldureanu, G., & Ionescu, A. M., & Bercu, A. M., & Bedrule-Grigoruță, M. V., & Boldureanu, D. (2020). Entrepreneurship education through successful entrepreneurial models in higher education institutions. *Sustainability*, 12(3), 1267. DOI:10.3390/su12031267
- Carpenter, A., & Wilson, R. (2022). A systematic review looking at the effect of entrepreneurship education on higher education student. *The International Journal of Management Education*, 20(2), 100541. DOI:10.1016/j.ijme.2021.100541
- Cohn, A., & Maréchal, M. A., & Schneider, F., & Weber, R. A. (2016). Job history, work attitude, and employability (No. 210). Working Paper. DOI:10.2139/ssrn.2689528
- Darabi, S., & Azizi, N., & Salimi, J., & Shirbagi, N. (2019). A Reflection on Academic Sustainability Indicators: Analyzing the Views of Higher Education Policy Makers and Planners. *Journal of Educational Planning Studies*, 8(15), 19-55. doi: 10.22080/eps.2019.2492. (In Persian).
- Hahn, D., & Minola, T., & Bosio, G., & Cassia, L. (2020). The impact of entrepreneurship education on university students' entrepreneurial skills: a family embeddedness perspective. *Small Business Economics*, 55(1), 257-282. DOI: 10.1007/s11187-019-00143-y
- Henry, C. (2023). Is there a role for entrepreneurship education in veterinary medicine? A UK study. *Entrepreneurship Education and Pedagogy*, 6(1), 161-186. DOI:10.1177/25151274211040423
- Ghazi, W., & Raza, S. A., & Sharif, A. (2017). Higher education development and unemployment in Pakistan: Evidence from structural break testing. *Global Business Review*, 18(5). DOI:10.1177/0972150917710344
- Keykha, A. (2022). Analysis of causes of unemployment of graduates in higher education. *Journal of Research on Management of Teaching in Marine Sciences*, 9(1), 21-39. doi: 10.22034/rmt.2022.46386. (In Persian).
- Keykha, A., & Ezati, M., & Salehi, M. (2019). Entrepreneur university model design: Qualitative approach (Case study: University of Tehran). *Iranian Journal of Engineering Education*, 21(83), 51-77. doi: 10.22047/ijee.2019.166086.1614. (In Persian).
- Loi, M., & Fayolle, A., & Van Gelderen, M., & Riot, E., & Refai, D., & Higgins, D., & Cavarretta, F. (2022). Entrepreneurship education at the crossroads: challenging taken-for-granted assumptions and opening new perspectives. *Journal of Management Inquiry*, 31(2), 123-134. DOI:10.1177/10564926211042222
- Mohammadzadeh, A., & Yousefi, A. (2021). Examining the conditions of entrepreneurship and employment generation of graduates of the field of art and metal industries of the Islamic Art University of Tabriz. *Scientific Quarterly of Firdous Higher Education Institute*, (6)2, 90-102. doi:10.30508/fhja.2022.545867.1114. (In Persian).
- Moktarband, M. (2020). Theoretical explanation of the poverty line from the perspective of Islamic economics; based on statistical standards of the Iranian economy. *Journal of Iran's Economic Essays (JIEE)*, 17(33), 59-85. doi: 10.30471/iee.2020.6445.1907. (In Persian).
- Mukesh, H. V., & Rao, A. S., & Rajasekharan Pillai, K. (2018). Entrepreneurial potential and higher education system in India. *The journal of entrepreneurship*, 27(2), 258-276. DOI:10.1177/0971355718781275
- Nam, T. (2019). Technology usage, expected job sustainability, and perceived job insecurity. *Technological Forecasting and Social Change*, 138, 155-165. DOI:10.1016/j.techfore.2018.08.017

- Norouzzadeh, A., & Vazifeh Damirchi, Q. (2022). Presenting the ecotourism model with an emphasis on entrepreneurship and sustainable rural employment with a mixed approach. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 9(4), 109-128. doi: 10.22069/jead.2022.20500.1630. (In Persian).
- Rădulescu, C. V., & Burlacu, S., & Bodislav, D. A., & Bran, F. (2020). Entrepreneurial education in the context of the imperative development of sustainable business. *European Journal of Sustainable Development*, 9(4), 93-93. DOI:10.14207/ejsd.2020.v9n4p93
- Ram, M., & Osorio-Aravena, J. C., & Aghahosseini, A., & Bogdanov, D., & Breyer, C. (2022). Job creation during a climate compliant global energy transition across the power, heat, transport, and desalination sectors by 2050. *Energy*, 238, 121690. DOI:10.1016/j.energy.2021.121690
- Rauf, R., & Wijaya, H., & Tari, E. (2021). Entrepreneurship education based on environmental insight: Opportunities and challenges in the new normal era. *Cogent Arts & Humanities*, 8(1), 1945756. DOI:10.1080/23311983.2021.1945756
- Salehi, N., & Asrar, M. M. (2022). THE EFFECT OF OPEN INNOVATION MINDSET ON ABSORPTIVE CAPACITY: THE MEDIATION ROLE OF ENTREPRENEURIAL ALERTNESS. *Journal of Management Marketing and Logistics*, 9(4), 147-155. DOI:10.17261/Pressacademia.2022.1652
- Suryaman, W., & Muchtar, H. S., & Warta, W., & Gaffar, M. A. (2023, January). Entrepreneurship-Based On Life Skills Training Management In Non-Formal Education To Improve Participant's Ability Towards Economic Independence. In *Proceedings of the 4th International Conference on Law, Social Sciences, and Education, ICLSSSE 2022, 28 October 2022, Singaraja, Bali, Indonesia*. DOI:10.4108/eai.28-10-2022.2326403